

ca să nu-și mai poată pîri bărbatul, fiindcă nu este « datina muierii să pîrască pre bărbat » și fiindcă trebuie să ia aminte și alte femei¹. Așadar, versiunea românească introduce narațiuni noi față de cea sîrbească, în spiritul folclorului românesc.

Integrarea romanului *Alexandria* în fondul de cultură românească se face deci în mod vizibil. Aspectele acestei integrări sînt multiple, de la fragmente întregi, autohtone, la stil. Cînd Darie, lovit mișelește, își cheamă fiica, pe Ruxandra, s-o mărite cu Alexandru, el îi vorbește cu același patos și cu aceeași jale cu care Neagoe Basarab se adresează în *Învățăture* fiului său Petru: « Iată că eu aduc ție bărbat de la Machedonia, fără de veste și fără de nădejde; că eu nu cugetam să-ți fac nunta ta așa de grabă, ci eu cugetam la nunta ta să chem toți craii și domnii »².

De asemenea, scena în care Alexandru Machedon culege pe Darie din « pulberea » drumului și de sub picioarele cailor³ este identică cu cea în care Skinder este ridicat din praful drumului și din picioarele cailor de împăratul Firusah, în *Istoria lui Skinder*⁴. O epocă culturală are o circumscriere, iar o serie de elemente, care îi fac distincția și îi dau nota caracteristică, apar mai frecvent. M. Costin respinge *Alexandria* ca izvor istoric⁵, dar nu o depreciază ca operă literară, cum înțeleg unii specialiști. Din contră, se pare că a citit-o cu plăcere și i s-au întipărit în minte figuri de stil, ca în cazul căderii monarhilor, cu un zgomot sau ecou asemănător cu acela al căderii copacilor în pădure:

« Așa iaste împărăția ca și copaciul mare: cînd cade mare sunet face », spune *Alexandria* la căderea lui Darie⁶.

Iar Miron Costin repetă la căderea lui Vasile Lupu:

« Precum [...] copacii cei înalți mai mare sunet fac, cînd să oboară, așa și casele cele înalte [...], cînd cad »⁷.

Cărțile populare au, prin urmare, vine de absorbție și vine de difuziune, și faptul acesta n-a fost încă studiat în toată complexitatea lui. În fiecare literatură cărțile populare și-au făcut loc prin adaptare la mediul social și cultural al zonei și al țării date.

În acest sens, elementele paremiologice sînt și ele elocvente. În *Alexandria* latină și în cea polonă, cînd Darie se laudă cu oști multe împotriva lui Alexandru cel Mare, acesta spune oamenilor săi că « o grămadă de muște nu este în stare să înfrîngă un mic număr de viespi »:

« nullam lesionem facere prevalet « wielkie zebranie much nie uczyni
multitudo muscarum parvitati ves- żadnej porażki małości ossam »⁸.
pium »⁹.

¹ I. C. Chițimia și Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 80; N. Cartoian, *op. cit.*, p. 114; aci, în versiunea mai veche din 1620, narațiunea are note deosebite.

² I. C. Chițimia și Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 47.

³ *Ibidem*, p. 46.

⁴ *Ibidem*, p. 342.

⁵ M. Costin, *Opere*, ediția P. P. Panaitescu, p. 39: « Scrie Pliutarh, vestit istoric, la *Viața lui Alexandru Machidon*, care au scris *Alexandria* cea adevărată, nu basme, cum scrie o *Alexandrie* den grece ori dintr-altă limbă scoasă pre limba țării noastre... »

⁶ I. C. Chițimia și Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 40.

⁷ M. Costin, *op. cit.*, p. 135.

⁸ Fr. Pfister, *op. cit.*, p. 93.

⁹ J. Krzyżanowski, *op. cit.*, p. 65.